

BARLANGKUTATÓ EGYESÜLETEK KÖZLEMÉNYEI.

A Magyar Barlangkutató Társulat 1932 május 2-án *Bogsch László* dr. főtákar elnöklése alatt *választmányi ülést* tartott. Rendes tagul belépett *Panyigai Irén* szék. föv. tisztviselő.

Boross Ádám dr. indítványt terjeszt elő: a Társulat a tagok közreműködésével állítson össze katasztert a hazai barlangokról, amely a barlangok legfontosabb adatait tartalmazná. Bár ügyv. elnök a hazai barlangok adatait régóta törzskönyv alakjában gyűjti, a Választmány úgy határoz, hogy a barlangok legfontosabb adatainak gyors és átnézetes kezelésére külön *barlangkatalogust* állít össze.

Boross Ádám dr. továbbá azzal a kéréssel fordul a Társulat kutató tagjaihoz, hogy a barlangok felásatása előtt mindenkor értesítsék a barlangkutató zoológusokat és botanikusokat, hogy előzőleg az illető barlang szádáját és belsejét élettudományi szempontból megvizsgálják. A jelen volt kutató tagok készséggel eleget tesznek ennek a kérelemnek.

Cihanyi János plébános, az Abaliget-i-barlang gondnoka jelenti, hogy a barlang fölötti területet mészégetésre szándékoznak bérbeadni, ami a barlangra károsan hatna, kéri a Társulat közbenjárását. Ügyv. elnök Baranya vm. alispánjához fordult, hogy közigazgatási uton a barlangot megvédje. Értesítés szerint a mészégetőknek távolabbi területet adtak bérbe s így az Abaliget-i-barlang környéke meg lett védve. Ez az eset példának szolgálhat arra, hogy egyes esetekben a vajudó termésvédelmi törvény nélkül is helyes intézkedéssel barlangokat a pusztulástól meg lehet óvni. *Mottl Mária* dr.

A Magyar Barlangkutató Társulat 1932 május 2-án *Bogsch László* dr. főtákar elnöklése alatt *szakülést* tartott. Elsőnek *Szalay László* dr.: „A hazai barlangok atkafaunája“ címen tart előadást.

Az atkákról úgy nálunk, mint másutt is kevés szó esett az irodalomban, Ezek a pókféle apró állatkák vízben és szárazon egyaránt jól megélnek, előfordulásukat a táplálkozás lehetőségei szabják meg. Táplálkozásuk húsból, dögből, növényekből és hulladékból áll, sőt élősködők is vannak közöttük. Az atkák életében a fény nem fontos, mert legnagyobb részük vak s így predesztinált barlanglakók. Mióta nálunk precíz speleobiologiai kutatások folynak, atkákat barlangjainkban is találtak. Így *Dudich Endre* dr., az Aggteleki-barlangban eddig 28 fajt fedezett fel, *Gebhardt Antal* dr. az Abaliget-i-barlangban szintén talált néhányat.

Dudich Endre dr a barlangi atkák gyűjtését teszi szóvá. Mivel a legtöbb atkát csak mikroszkoppal lehet felismerni, különös gyűjtési módszert igényelnek. Barlangokban számos olyan atkafajt gyűjtöttek, amelyeknek közeli rokonai csak tengerben élnek. Ezeket harmadkori reliktumoknak kell tekintenünk, amelyek másodlagosan barlangi élethez alkalmazkodtak.

A tetszéssel fogadott előadás után következett *Kessler Hubert*: „*Ujabb felfedezések az Aggteleki-barlangban*“ című ismertetése. Előadó rövid áttekintést ad az eddigi felfedezésekről, majd áttér azoknak a feltáró munkáknak az ismertetésére, amelyeket az 1931. év téli hónapjaiban több társával a Budapesti Egyetemi Turista Egyesület Barlangkutató Szakosztálya megbízásából ebben a barlangban végzett. Először a Paradicsom végső részeit kutatták át s itt 210 m-nyí új járatot, a Denevér-ág végén pedig új bejáratot fedeztek fel. Ezután behatoltak a Styx medrébe s ebben 320 m fölfelé hatoltak. Az átlag 1.5 m mély vizet 5 mésztufagát duzzasztja s főleg ez a körülmény gátolta meg a továbbjutást. Ezeken kívül még a barlang mellékágai és a külszíni ponorok összeköttetését kutatták át s itt is új részeket fedeztek fel. Az 1931. évi kutatások következtében az Aggteleki-barlang hosszúsága 11.118 m-t tesz ki.

Mottl Mária dr.

A Magyar Barlangkutató Társulat 1932 május 20-án kirándulást rendezett a Szemlőhegyi-barlangba. A szép számban megjelent tagokat és vendégeket a barlang tulajdonosa *Miklóssy Géza* rendes tag vezette az eddig rendezett és könnyebben járható szakaszokban. A látogatók figyelmét különösen a barlangban fejlődött mészrózsák tömege ragadta meg, mivel ezek a képződmények másutt sehol sem jelentkeznek ilyen szépségben és gazdagságban, mint a Szemlőhegyi-barlangban. Sajnos, a barlang még mindig nincs úgy berendezve, hogy azt a nagy nyilvánosság is kényelmesen megtekinthesse.

Bogsch László dr.

A Magyar Barlangkutató Társulat 1932 november 7-én *Cholnoky Jenő* dr. elnöklése alatt választmányi ülést tartott, amelyen a következő fontosabb ügyeket tárgyalta:

Bogsch László dr. főtítkárral jelentí, hogy a Kormányzó Úr *Lóczy Lajos* dr., egyetemi tanár, rendes tagot a m. kir. Földtani Intézet igazgatásával bízta meg, *Kolba Róbert* gyári igazgató, rendes tagnak a kormányfőtanácsosi és *Vörös Tihamér* gyári igazgató, rendes tagnak a kormánytanácsosi címet adományozta. A Választmány elhatározta, hogy a kitüntetett tagoknak üdvözlő iratot küld.

Bogsch László dr. főtítkárral jelenti, hogy gr. *Klebensberg Kunó* dr. volt vallás- és közoktatásügyi miniszter, a Társulat pártfogó tagja és *Laczkó Dezső* tankerületi főigazgató, rendes tag, elhunytak. Elnöklő méltatja azokat az érdemeket, amelyeket *Laczkó* a Veszprémmegyei Múzeum és Könyvtár felállítása körül szerzett.

Bogsch László dr. főtítkárral jelenti továbbá, hogy sok nehézségek leküzdése után sikerült végre a „Barlangvilág“ II. köt. 1—2 füzetét két ivnyi terjedelemben kiadni. A füzet kiadását különösen a szerzett hírdetések tették lehetővé. A II. köt. 3—4. füz. kiadása anyagilag biztosítva van.

Kessler Hubert jelenti, hogy a Magyarországi Kárpátgyűlés mozgalma indított az Aggteleki-barlang állami tulajdonná való nyilvánítása és rendezése érdekében. Elnöklő helyesli ezt a lépést és indítványozza: a Társulat a maga részéről is tegyen hasonló lépéseket a kultuszminisztériumban.

Mottl Mária dr.

A Magyar Barlangkutató Társulat 1932 november 7-én *Cholnoky Jenő* dr. elnöklése alatt szakülést tartott, amelynek egyedüli tárgya *Kessler Hubert*: „Az Aggteleki és Hosszúszói barlang összefüggésének felfedezése“ című előadása volt. Folytatva az előző évi téli kutatásokat előadónak sikerült 1932. év nyarán társaival a Styx-patak medrében továbbjutni és a megszállott területen levő Hosszúszói barlangba hatolni. Ezt a nagyjelentőségű eredményt a kutatók úgy érték el, hogy a patak vizét duzzasztó mésztufákat helyenként áttörték s ezzel a víz szintjét apasztották. Ezután a kutatók a Retek-ág végső részében eltorlaszolt részek feltárásához fogtak, amire az ezévi hosszantartó szárazság igen alkalmasnak bizonyult. A kutatóknak sikerült itt 1025 m hosszú új szakaszt feltárni, amelynek hátsó részében hatalmas csarnoka és pompás cseppkőképződményei vannak. Az ideiglenes felfedezésekkel az Aggteleki barlang hosszúsága a 20.071 m-t érte el.

Kutatásai eredményeiről előadó a „Turistaság és Alpinizmus“ című folyóiratban cikkben számolt be*), amelyből Társulatunk különlenyomatokat rendelt és azokat tagjainak szétküldte.

Dudich Endre dr. az előadáshoz hozzászólva a Retek-ágnak bemutatott hárantszelvényeire hívja fel a szakülés figyelmét, ezekből ugyanis világosan kitűnik, hogy a mellékág magasabb szakaszai a fellegvári terrasz, a főbarlang pedig a városi terrasz szintjének felel meg.

Mottl Mária dr.

*) *Kessler H.*: Aggteleki felfedezések. 8 képpel. (Turistaság és Alpinizmus, XXII. évf., II. füzet) Budapest, 1932.

A Magyar Barlangkutató Társulat 1932. december 12-én választmányi ülést tartott, amelynek fontosabb tárgyai a következők:

Kadic Ottokár dr. ügyv. elnök jelenti, hogy az 1932. év folyamán, május 1-től október 15-ig a m. kir. Földtani Intézet megbízásából Cserépfalu község határában több barlangban rendszeres ásatást végzett s ezek közül különösen a Subalyukban rendkívül fontos eredményeket ért el, amelyekről valamelyik legközelebbi szakülésen számol be.

Hogy ezeket az ásatásokat oly nagy méretben lefolytatni és befejezni lehetett, főleg annak köszönhető, hogy ezt az ügyet mindenki, akitől ez az ügy függött, felkarolta és messzemenőleg támogatta. A legfontosabb lépést *Ermszt Kálmán* dr. kísérletügyi igazgató tette, aki az ügyet első perctől kezdve felkarolta és a Földművelésügyi Minisztériumban az ásatásokhoz szükséges költségeket megszerezte. A coburg-hercegi erdőbirtokon levő barlang kutatását az uradalom is hathatósan támogatta. Első sorban maga a birtokos: *Szász Coburg Gothai Fülöp Józsiás Herceg Ő Fensége* kormányzósága és cserépfalui erdőhivatala útján, az uradalom kormányzója: *Justh Ferenc* ny. h. államtitkár, a területen pedig a cserépfalui erdőbirtok gondnoka: *Csóka József* urad. erdőmérnök.

Ügyv. elnök ezért indítványozza: 1. a választmány levélben köszönje meg *Ermszt Kálmán* dr. kísérletügyi igazgató és *Justh Ferenc* ny. h. államtitkár uraknak az ásatások alkalmával tanúsított pártfogásukat. 2. A Társulat válassza legközelebbi közgyűlésén *Szász Coburg Gothai Fülöp Józsiás Herceg Ő Fenségét* pártfogóvá. 3. A választmány válassza meg *Csóka József* erdőmérnök urat levelező taggá. A választmány az indítványt egyhangulag elfogadta.

Hillebrand Jenő dr. társelnök indítványt tesz: Tekintettel arra, hogy a cserépfalui Subalyuk kutatása olyan kiváló eredménnyel járt, és nemcsak hazánk, hanem Európa egyik legnevezetesebb barlangja lett, változtassék annak keveset jelentő, népies neve Olaszország miniszterelnöke, a magyarbarát Duce tiszteletére *Mussolini barlang*-ra. Ezt az elhatározást a hálaérzésen kívül még az elismerés is indokolja azért a nagyszerű fellendülésért, amelyet az olasz barlangkutatás terén *Mussolini* kormányzása óta tapasztalunk. A választmány az indítványt egyhangú lelkesedéssel elfogadta.

Mottl Mária dr.

A Magyar Barlangkutató Társulat 1932. december 12-én szakülést tartott, amelyen *Komos Tivadar* dr., vendég: „*Paleolit-kultúra maradványok Süttöről*” című előadásában két különböző paleolit kultúra nyomaait mutatta be, amelyekre ez év őszén *Fleissig József* társaságá-

ban bukkant. Az egyik fiatalabb kultúra, mely a falutól délre emelkedő kőfejtőhöz vezető, löszbe vágott mély útban lévő tűzhelyben maradt fenn. Ez a ságvárihoz hasonló, de fauna nélküli löszlelet. Az innen előkerült megmunkálatlan szélű apró pengék és nukleuszok valószínűvé teszik, hogy a magdaleni ipar termékével van dolgunk.

Nevezetesebbek a diósvölgyi kőfejtőben, a levantei édesvízi mészkő hasadékában és üregeiben előforduló ősemléknyomok, amelyek feltört, megpörkölt és részben használt, sőt megdolgozott csontokból állanak. Koszorszámnak itt semmi nyoma. A lelet jelentőségét a kistérő fauna és flóra adja meg, amelynek mérsékelt erdei elemei a jégkorszak (Riss-jégkorszak) előtti pieglaciális időre utalnak. Előadó szerint ez volna eddig Magyarország legrégebb kultúra-nyoma, mely legalább isasölinek látszik.

Mottl Mária dr.

A Magyarországi Kárpát Egyesület 1932 október 17-én *Hodossy Gedeon* dr. elnöklése alatt központi választmányi ülést tartott. Ezen *Vigyázó János* dr. társelnök ismertette azokat a felfedezéseket, amelyeket *Kessler Hubert* társaival az Aggteleki-barlangban tett. Ezzel a felfedezéssel újból előtérbe lép a barlangnak idegenforgalmi rendezése, amely feladat első sorban az Egyesületre hárul. A választmány megbízta *Vigyázó János* dr.-t, hogy az ügyet kezébe vegye és az illetékes helyeken tegye meg a szükséges lépéseket. Azóta a következők történtek:

Vigyázó János dr. teljes erállyal látott hozzá, hogy a bonyolult barlangügyet minden vonatkozásban ismertető összefoglaló jelentést és memorandumot készítsen, főleg a legsürgősebb gyakorlati teendőkre nézve. A magyar kormánykörök a legélelnekben érdeklődnek a csaknem minden tárcát érintő országos fontosságú ügy iránt.

Puky Endre dr. külügyminiszter október 28-án értekezletet hívott össze, amelyen a miniszter személyes elnöklésével a külügyminisztérium illetékes osztályvezetői, a honvédelemügyi miniszter, illetve vezérkar képviselője és a Magyarországi Kárpát Egyesület barlangügyeket intéző társelnöke vettek részt. A bizalmas tanácskozáson az ügynek első sorban és kizárólag külügyi és honvédelemügyi vonatkozásait tárgyalták. Az itt történt megállapodás értelmében úgy a külügy, mint a honvédelemügyi minisztérium és a honvéd-főparancsnokság a szükségesnek mutatkozó intézkedéseket saját hatáskörében meg is tették.

Fabinyi Tihamér dr. kereskedelemügyi miniszter és *Tormay Géza* államtitkár, az Országos Idegenforgalmi Tanács elnöke a kérdéssel jelentőségéhez és horderejéhez méltón behatóan foglalkoznak és tettekre készen várják a kérdést felölelő jelentéseket.

Az *Országos Testnevelési Tanács* a Magyarországi Kárpát Egyesület és a Magyar Turista Szövetség felterjesztésére elhatározta, hogy saját hatáskörében is mindent elkövet e fontos nemzeti vagyon fenntartása, továbbfejlesztése és szakszerű vagyonkezelésének biztosítása érdekében. E célból a tanács határozatából *Neidenbach Emil* dr. tanár, az elnöki tanács tagja és *Holló Zoltán* számvevőségi igazgató a barlang egész vagyonkezelését felülvizsgálták és helyszíni szemlét tartottak a barlangügyeket intéző Kárpát egyesületi társelnök, *Vigyázó János* dr. bevonásával. A helyszíni szemlén résztvett a honvédelemiügyi miniszter kiküldetésében *Mersich Jenő* vezérkari százados is.)*

Kadic Ottokár dr.

A **Budapesti Egyetemi Turista Egyesület Barlangkutató Szakosztálya** az eddigi kutatások alkalmával gyűjtött barlangvonatkozású tárgyakból, fényképekből és rajzokból *gyűjteményt* állított össze s ezt egyesületi helyiségében üvegszekrényben állította ki.

A Szakosztály Pilisszentkereszt község közelében a Szurdok-völgyben 19 m mély zsombolyra akadtak, amelyet felmértek és lefényképeztek. A zsomboly cseppköves teremmel végződik, amely a mai patak-szint alatt 15 m-rel mélyebben fekszik.

A Szakosztály tagjai a nemrég felfedezett Remetehegyi IV. sz. barlang humusz-takarójában neolitik és bronzkori edénytöredékek között dinári típusu emberkoponyát és lábszárcsontokat találtak.

Keszler Hubert

*) Lásd bővebben a *Turistaság és Alpinizmus* XXII. évi. 299—300 és 331—332. oldalain.